ISSN 3083-5682 (Print)
ISSN 3083-5690 (Online)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

**УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Серія 5

Педагогічні науки:
реалії та перспективи

Випуск 112

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

УДК 37.013(006)
Н34

ФАХОВЕ ВИДАННЯ
включене до Переліку наукових фахових видань України відповідно до Наказу МОН України № 928 від 11 червня 2026 року (додаток 12) строком на три роки з 01 червня 2026 року по 31 травня 2029 року з присвоєнням категорії «Б».
Кластер: Розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика.
Спеціальності: А1 Освітні науки, А2 Дошкільна освіта, А3 Початкова освіта, А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями), А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями), А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями), І10 Соціальна робота та консультування.

Періодичність – 6 разів на рік
Засновник – Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Рік заснування – 2004

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення
Витяг з реєстру суб'єктів у сфері медіа-реєстрантів Ідентифікатор медіа R30-01411 (рішення № 932 від 28.09.2023 р.)
Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Український державний університет імені Михайла Драгоманова (Код ЄДРПОУ 44807628, вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, rector@udu.edu.ua, тел. (044) 234-11-08). ROR: https://ror.org/00batt813.
Мова видання: українська, англійська, іспанська, італійська, німецька, польська, словацька, угорська, французька, чеська

Науковий журнал включений до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)

Офіційний сайт видання: www.chasopys.ps.npu.kiev.ua

Схвалено рішенням Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова (протокол № 3 від 06 жовтня 2026)

Редакційна колегія:
Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, академік НАПН України (голова редакційної ради); *Торбін Г. М.* – доктор фізико-математичних наук, професор (заступник голови редакційної ради); *Вернидуб Р. М.* – доктор філософських наук, професор; *Драпушко Р. Г.* – кандидат філософських наук, професор; *Євтух В. Б.* – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України; *Корець М. С.* – доктор педагогічних наук, професор; *Лавриненко В. Г.* – кандидат історичних наук, професор; *Мацько Л. І.* – доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України; *Панченко Л. М.* – кандидат філософських наук, професор; *Шут М. І.* – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України.

Головний редактор серії:
Слабко В. М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Редакційна колегія серії:
Биковський Т. В. – кандидат педагогічних наук, професор, доцент кафедри професійної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; *Гевко І. В.* – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчально-методичної роботи, Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; *Затті Альберто* – доцент кафедри гуманітарних та соціальних наук, Університет Бергамо, Італія; *Кононенко А. Г.* – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Дунайського фахового коледжу Національного університету «Одеська морська академія»; *Макаренко Л. Л.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем і програмування, Український державний університет імені Михайла Драгоманова; *Марченко В. В.* – доктор філософії, профессор, ректор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв; *Потапчук О. І.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри комп'ютерних технологій, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; *Рубене Занда* – доктор педагогічних наук, професор, проректор Латвійського університету, професор факультету освіти, психології та мистецтва, Латвійський університет, Латвія; *Савенкова Л. В.* – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Наукової бібліотеки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; *Смирнова І. М.* – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-педагогічної роботи Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія»; *Хижна О. П.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Мукачівського державного університету; *Чумак М. Є.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних технологій і програмування Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; *Шафранська Каріна* – доктор наук, професор Академії Виміру Справедливості, Академія прикладних наук (AWS) у Варшаві, Польща; *Яновський Конрад* – доктор психологічних наук, професор, ректор, Економіко-гуманітарний університет у Варшаві, Польща.

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
Н34 МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА. *Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.* Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова; за наук. ред. проф. В. М. Слабка. – Випуск 112. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2026. – 120 с.

УДК 37.013(006)

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень та експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкрито педагогічні, психологічні та соціальні аспекти, які зумовлюють актуалізацію поставленої проблеми й допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 3083-5682 (Print)
ISSN 3083-5690 (Online)

© Автори статей, 2026
© Редакційна рада і редакційна колегія серії, 2026

ЗМІСТ

Бондаренко Н. А.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ..... 5

Гевко І. В., Миндруль М. А.
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ВІД ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ЕКОСИСТЕМ..... 12

Дульська О. В., Слабко В. М.
ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ..... 16

Єгорова І. В.
ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВОГО ПРОФІЛЮ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ..... 23

Зарва В. А.
ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ: ВІД КЛАСИЧНОГО ТЕКСТУ В ЗАРУБІЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ДО ЦИФРОВОГО КВЕСТУ..... 29

Коваленко О. В.
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ..... 35

Коваль Р. С.
ЮВІЛЕЙНІ ТА ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ ГІМНАЗІЙ ЯК ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ Й НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДОМИХ ФІЛОЛОГІВ..... 41

Козирєв Є. В., Саф'янова М. О.
ЧИТАННЯ TOP-DOWN ТА BOTTOM-UP У ВИКЛАДАННІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ..... 47

Коршевнюк Т. В.
ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ХІМІЇ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..... 52

Кривонос М. В., Карпенко О. М., Коваленко В. Л., Мусійчук В. О., Скрипка О. М.
ОРГАНІЗАЦІЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОРМАТИВНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КУРСІВ СТРІЛЬБ..... 59

Кушлик-Дивульська О. І., Скиба В. М.
ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ..... 66

Lytovchenko Oleksandr
ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES TO SUPPORT STUDENT YOUTH UNDER STRESSFUL CONDITIONS..... 74

Матвієнко О. В., Євдокимов М. М.
МЕТОДОЛОГІЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ НАУКОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ..... 78

Mudryk Daryna
FORMATION OF PROFESSIONAL ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATION SKILLS IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION: A TASK-BASED METHODOLOGICAL SYSTEM..... 85

Osetska Nataliia
FROM COMMUNICATIVE COMPETENCE TO COMMUNICATIVE FLEXIBILITY: A METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR ENGLISH LANGUAGE TEACHING..... 92

Паска Т. В.
ПРОМПТ-ІНЖИНІРИНГ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ..... 98

Радченя І. В., Старікова Л. П.
ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ: ПОЄДНАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ..... 105

Smuzhanytsia Diana
MULTILINGUAL MEDIATION AND PRAGMATIC ADAPTATION IN INTERCULTURAL BUSINESS COMMUNICATION TRAINING..... 110

УДК 378.22:373.2:005.6
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.112.06

Коваленко Олена Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
o.kovalenko@kubg.edu.ua
orcid.org/0000-0002-5957-7256

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено актуальній проблемі – підготовці майбутніх магістрів з дошкільної освіти до забезпечення якості освітнього процесу та освітньої діяльності у закладі дошкільної освіти.

У статті здійснено теоретичний аналіз основних понять дослідження за допомогою вітчизняних нормативно-правових документів, енциклопедичних і тлумачних словників та довідників. Підкреслено, що якість дошкільної освіти слід розглядати як відповідність результатів навчання і компетентностей вихованців результатам, визначеним державним стандартом, а якість освітньої діяльності розглядати як відповідність забезпечення, організації та реалізації освітнього процесу вимогам, встановленим законодавством, що забезпечує здобуття вихованцями якісної дошкільної освіти.

На основі вивчення й аналізу наукових психолого-педагогічних досліджень представлені вимоги до підготовки магістрів з дошкільної освіти. Особливу увагу приділено огляду і характеристиці інтерактивних технологій організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, а саме: навчання кооперативне, колективно-групове та ситуативне моделювання; технології модульного та проблемного навчання і дидактичні ігри; інтерактивні технології («мозкову атаку», групові тренінги, кейс-метод, «акваріум», «коло ідей» тощо); метод конкретних педагогічних ситуацій; технологія кейсів та кейс-методів, метод проектів та ін.

Здійснено короткий опис досвіду використання таких інноваційних технологій підготовки магістрів з дошкільної освіти до забезпечення якості освітнього процесу, як: управлінські кейси, кросворди, ребуси, чайнворди тощо. Представлено кілька управлінських кейсів, анаграм, складених автором.

Доведено, від чого залежить ефективність використання таких інноваційних технологій. Окреслена актуальність проблеми з огляду розбудови дошкільної освіти в Україні.

Ключові слова: *підготовка магістрів, якість освітнього процесу, якість освітньої діяльності, методи освітньої взаємодії зі здобувачами, види контролю якості освітньої діяльності, заклад дошкільної освіти.*

Якість дошкільної освіти, забезпечення всебічного гармонійного розвитку особистості дитини дошкільного віку у великий мірі залежить від підготовки конкурентноспроможних фахівців цієї галузі, на чому наголошують Н. Гавриш, Г. Бєлєнька, Л. Зданевич, К. Крутій, О. Половіна, О. Попович, О. Рейпольська, С. Сисоєва та ін. Зокрема, О. Рейпольська підкреслює, що професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної галузі передбачає створення комплексу психолого-педагогічних умов підвищення компетентності в науково-методичній та організаційно-змістовій сферах професійної освіти, ґрунтується на системі професійної підготовки з урахуванням актуальних проблем сім’ї, дитинства та дошкільної освіти. Дослідники наголошують на необхідності відповідності підготовки педагога дошкільного фаху вимогам сучасності, адже це – початкова освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління.

Цілеспрямована і планомірна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) є основним завданням процесу навчання. Розв’язуючи його, ЗВО водночас, як зазначав В. Огнев’юк, досягають і загальної цілі, яка передбачає всебічний розвиток студентів, виховання активних і свідомих громадян України. Це питання було і залишається актуальним не тільки в Україні, а й у багатьох країнах світу. Підтвердженням тому була одна з ключових тем Всесвітнього економічного форуму в Давосі (Швейцарія) ще у 2024 р.: «Співпраця заради інтелектуальної епохи».

Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх педагогів-фахівців дошкільної освіти представлено у працях Г. Бєлєнької, В. Бондаря, А. Богуш, М. Братко, Н. Гавриш, І. Зязюна, Л.Зданевич, О. Караман, М. Марусинець, В. Огнев»юка, О. Половіної, О. Попович, О. Рейпольської, С. Сисоєвої, Л. Хоружої, Г. Цвєткової та ін. Компетентнісний підхід був і є предметом дослідження І. Беха, Л. Ващенко, В. Кременя, О. Локшиної, В. Лугового, О. Пометун, Ю. Рашкевича та ін.

Аналіз наукових досліджень і розвідок з питань підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до забезпечення якості освітнього процесу та освітньої діяльності у закладі дошкільної освіти дає змогу зазначити, що питання використання інтерактивних технологій у процесі підготовки майбутніх магістрів дошкільної освіти не були предметом дослідження. Лише поодинокі публікації виокремлюють різні питання підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до забезпечення якості освітнього процесу та освітньої діяльності у ЗДО.

Мета статті – проаналізувати особливості підготовки магістрів дошкільної освіти до забезпечення якості освітньої діяльності у закладі дошкільної освіти**.**

На першому етапі ми опрацьовували дефінітивну характеристику таких понять дослідження, як: «якість дошкільної освіти», «якість освітнього процесу», «якість освітньої діяльності», «інтерактивні методи навчання», «активні методи навчання». З цією метою використовувались вітчизняні нормативно-правові документи, енциклопедичні і тлумачні словники, енциклопедії, довідники тощо.

У Енциклопедії освіти якість дошкільної освіти тлумачиться як цілісна характеристика системи першої ланки освіти з боку її відповідності потребам зростаючої особистості, сім'ї як споживачів соціальних послуг і держави як соціального замовника. Якість дошкільної освіти характеризується сукупністю властивостей та мірою корисності, які зумовлюють її здатність повно задовольняти особисті та суспільні потреби. Ідеальною моделлю сучасної дошкільної освіти є висока за якісно-кількісними показниками, теоретико-методологічними засадами, організаційно-методичними умовами, результатами навчально-виховної роботи освіта.

Поняття якості дошкільної освіти у Концепції освіти дітей раннього і дошкільного віку (2020 р.) подається як поліфункціональне поняття, яке полягає у тому, що має три виміри: якість дошкільної освіти, якість освітнього процесу, якість результату дошкільної освіти.

В Законі України «Про дошкільну освіту» (2024 р.) поняття якість дошкільної освіти трактується як відповідність результатів навчання і компетентностей вихованців результатам, визначеним державним стандартом, а поняття якість освітньої діяльності як відповідність забезпечення, організації та реалізації освітнього процесу вимогам, встановленим законодавством, що забезпечує здобуття вихованцями якісної дошкільної освіти [3, с.1].

Понятійно-термінологічний апарат щодо інноваційних видів освітньої діяльності в контексті діяльнісного і компетентнісного підходу тощо чітко окреслює В. Луговий; Т. Шамова зазначає, що інноваційний процес включає в себе формування та розвиток змісту і організації нового; О. Попова визначає інноваційний педагогічний процес як «обумовлений суспільною потребою комплексний процес створення, впровадження, розповсюдження новацій та інновацій та зміни освітнього середовища, де здійснюється його життєвий цикл; М. Кляп наголошує на важливості поєднання традиційних та інноваційних методів навчання у вищій школі. До інноваційних методів навчання у вищій школі С. Гончаров відносить навчання кооперативне, колективно-групове та ситуативне моделювання; І. Луцький та Д. Чернілевський – технології модульного та проблемного навчання і дидактичні ігри; Л. Зданевич, О. Попович, Т. Туркот та ін. – інтерактивні технології («мозкову атаку», групові тренінги, кейс-метод, «акваріум», «коло ідей» тощо); Ю. Березюк, В. Гершунський, О. Жильцов, І.Зайченко, О. Матвієнко, Л. Онищук, Т. Туркот, Л. Фридман та ін. – метод конкретних педагогічних ситуацій; Л. Барнс, К. Кристенсен, О. Матвієнко, Т. Туркот, Е. Хансен та ін. – технологія кейсів та кейс-методів, В. Морозов – метод проектів та ін. [1; 2; 6; 9;10].

Наступна дефініція, опрацьована нами – «інтерактивні методи навчання» – це підходи, які передбачають активну участь студентів у навчальному процесі через взаємодію з викладачем, ровесниками та навчальними матеріалами. Основною метою таких методів є стимулювання пізнавальної діяльності здобувачів освіти, їх комунікативних навичок та розвиток у них критичного мислення. Такі методи навчання спрямовані на підготовку студентів до реальних життєвих ситуацій, підвищують їхню мотивацію та залученість у процес навчання.

Питанням якості дошкільної освіти присвячена низка досліджень вітчизняних науковців (О. Байєр, Г. Бєлєнька, Ю. Вергун, Н. Гавриш, Р. Гурак, Л. Калуська, О. Коваленко, Л. Козак, І. Кондратець, О. Кононко, К. Крутій, С. Нерянова, Н. Омельяненко, Т. Піроженко, О. Половіна, О. Рейпольська, І. Романюк, О. Швачова, Т. Шинкар, О. Янко та ін.) [5;11;12].

Теорія та практика впровадження активних й інтерактивних методів навчання широко представлена та обгрунтована у численних наукових працях (Г. Волошина, Н. Коломієць, О. Комар, І. Луцик, О. Пєхота, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Пометун, Т. Сердюк, П. Шевчук та ін.). Як зазначає О. Пометун, суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання співпраці), де й учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють що вони роблять, рефлектують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють. Підгрунтя інтерактивного навчання, зазначає науковиця, закладено ще в радянській школі ХХ ст. й пов'язане з використанням бригадно-лабораторного, проєктного методу, колективного способу навчання (КСН) та ін. [8; 9].

На третьому етапі ми опрацьовували результати наукових досліджень з питань використання інтерактивних технологій у системі вищої освіти. Це питання були і є предметом дослідження В. Андрущенка, М. Братко, В. Бондаря, Л. Ващенко, Г. Волошиної, І. Дичківської, Л. Зданевич, В. Кременя, А. Кузьмінського, В. Лугового, В. Огнев'юка, О. Пєхоти, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Половіної, О. Пометун, Ю. Рашкевича, О. Савченко, С. Сисоєвої, Л. Хоружої, Д. Чернілевського та ін. [1; 2; 6; 8; 9].

Використання інтерактивних технологій навчання, на відміну від інших систем навчання, дозволяє, на переконання більшості науковців, значно збільшити відсоток засвоєння інформації (до 90 %); навчання орієнтоване, на відміну від традиційного, не тільки на засвоєння знань, а найголовніше – формування компетентностей здобувача освіти, на усвідомлення та розуміння інформації, застосування знань у практичній

діяльності, аналіз, синтез, оцінювання. Головним джерелом мотивації є інтерес самого студента, в результаті чого освітній діяльності притаманний високий рівень активності. Викладач, виступає як рівноправний партнер учнів/студентів, виконує організаційні та консультаційні функції.

Відповідно до освітньо-професійної програми 2.А2.00.01 (012.00.01) Дошкільна освіта, зі спеціальності А2 Дошкільна освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти випускники матимуть запис у дипломі Кваліфікація «Магістр з дошкільної освіти», Кваліфікацію в дипломі ступінь вищої освіти – Магістр, спеціальність – Дошкільна освіта, освітня програма – Дошкільна освіта). Їх придатність до працевлаштування, згідно з «Національним класифікатором професій ДК 003: 2010» фахівці, які здобули освіту за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта» можуть обіймати такі посади: 1210.1 – Керівник (директор) закладу дошкільної освіти; 1229.1 – Завідувач відділу (у складі управління); ..2332 – Методист дошкільної освіти; 2351.2 / 20305 – Вихователь-методист.

Зважаючи на це, здобувачі опрацьовують з-поміж інших такий обов»язковий компонент освітньої програми, як дисципліну ОК 5 ОД.05 «Організація та управління в системі дошкільної освіти» і в цій дисципліні – змістовий модуль «Моніторинг якості в системі дошкільної освіти». Відповідно до робочої програми дисципліни, нами були охоплені різні питання підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до забезпечення якісної освіти дітей дошкільного віку загалом і здійснення моніторингу якості освіти в ЗДО, зокрема. Нашими завданнями були опрацювання разом зі здобувачами і сприяння формуванню їх компетентності щодо здатності до вибору видів контролю якості освітньої діяльності в ЗДО та методів збору інформації про якість освітнього процесу, ознайомлення з прогресивними вітчизняними і зарубіжними методиками оцінювання якості освітнього процесу в ЗДО, плануванням внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі дошкільної освіти тощо. Нами надавалась і надається перевага активним формам організації освітнього процесу, інтерактивному підходу, проведенню семінарських і практичних занять у базових ЗДО як комунальної, так і приватної форми власності тощо. Важлива роль у виборі таких форм організації навчання студентів – майбутніх магістрів з дошкільної освіти, належить технологіям, що допомагають здобувачу відчути себе суб’єктом навчання, відійти від монологізованих форм навчання, підтримувати прагнення до творчого самовдосконалення, культивувати дух успішності у розв’язанні завдань різного рівня складності.

У освітній взаємодії з майбутніми магістрами з дошкільної освіти під час опрацювання змістового модуля «Моніторинг якості в системі дошкільної освіти» дисципліни ОК 5 ОД.05 «Організація та управління в системі дошкільної освіти» нами широко використовуються такі методи, як: управлінські кейси, анаграми, метод програвання ролей (інсценування), кросворди, ребуси, а також інші інтерактивні методи освітньої взаємодії, зокрема: «Відкритий мікрофон», «Скринька запитань», «Акваріум», «Світове кафе» та ін.

Питання розробки і використання у освітньому процесі методу конкретних педагогічних ситуацій не є новим. Як відомо, він виник ще на початку минулого століття у США в навчанні бізнесового менеджменту і досі зустрічає різні, іноді протилежні оцінки в сучасній українській педагогіці. Це питання було і є предметом дослідження як психологів, так і педагогів (Ю. Березюк, Н. Волкова, В. Гершунський, О. Жильцов, І.Зайченко, О. Матвієнко, Л. Онищук, О. Пометун, Т. Туркот, Л. Фридман та ін.). Останні роки у світі широко розповсюдилась технологія кейсів та кейс-методів. Кейс (від англ. case) – це опис конкретної ситуації чи випадку у будь-якій галузі: соціальній, економічній, медичній тощо. Як правило, до змісту кейсу входить не просто опис, а й проблема чи протиріччя, що засновані на реальних фактах. Відповідно, вирішити кейс – означає проаналізувати запропоновану ситуацію і знайти оптимальне вирішення. Відносно недавно метод вирішення кейсів знайшов широке розповсюдження і в освіті як одна з найбільш ефективних технологій навчання. Розробники і дослідники кейс-методу (Л. Барнс, К. Кристенсен, О. Матвієнко, Т. Туркот, Е. Хансен та ін.) виокремлюють такі основні переваги цього методу порівняно з традиційними: практична спрямованість, інтерактивний формат, високий рівень емоційного забарвлення; вироблення конкретних навичок [1; 2; 4; 6; 8; 9].

Слід зазначити, що у науковій і методичній літературі знайшли відображення педагогічні і психологічні задачі, метод конкретних педагогічних ситуацій, кейси тощо з питань освіти дітей дошкільного і шкільного віку, взаємодії вчителів і учнів, вчителів і батьків тощо. Нами ж були розроблені управлінські кейси (ситуації) з широкого кола питань діяльності директора та вихователя-методиста закладу дошкільної освіти.

Розроблення і використання їх в освітньому процесі розпочалося з ініціативи О. Жильцова, к. п. н., доцента, проректора з науково-методичної та навчальної роботи Університету Грінченка. У цьому дослідженні нами створювались і використовувались кейси з питань контролю якості освітнього процесу в ЗДО. Більшість запитань до кейсів вимагають відтворення студентами деяких статей опрацьованих раніше вітчизняних нормативно-правових документів, розкриття причин якогось конкретного прояву у поведінці співробітників, запитань батьків вихованців, аргументації відповіді. Найбільшу зацікавленість у студентів викликали запитання на кшталт: «Як би ви вчинили у такій ситуації, обіймаючи посаду вихователя-методиста?», «Яку відповідь мамі дитини дали б Ви, обіймаючи посаду директора закладу дошкільної освіти?» тощо. Побачивши таке запитання, вони проникаються глибокою серйозністю і відповідальністю у опануванні секретів управлінської діяльності, методичного супроводу освітнього процесу, забезпечення якості освітнього процесу, усвідомлюючи, що це – не просто гра в управління, віддалена від життя, а власне «живі»

управлінські кейси (ситуації). Розроблені нами управлінські кейси різної складності, що дали змогу нам диференційовано будувати взаємодію зі студентами.

Цінність управлінських кейсів, на нашу думку, полягає у тому, що вони виконують роль проміжної ланки, «місточка» між теорією методичної та управлінської діяльності і власне діяльністю директора ЗДО та вихователя-методиста. На відміну від реальних проблем, з якими стикається у своїй діяльності директор ЗДО, управлінські кейси спеціально спрямовані на навчання студентів, цілеспрямоване формування у них професійних компетентностей, уміння висловлювати власну думку і аргументувати позицію, цитуванням нормативно-правових документів і публікацій з фахових періодичних видань.

Для прикладу наводимо кілька з них:

1. Проаналізуй ситуацію: *«Здійснюючи щоденне відвідування груп дошкільного закладу, директор ЗДО помітила в середній групі «Котигорошко», біля питного куточка, на стіні прикріплений аркуш з написом «Графік напоювання дітей водою».*

Якою була б ваша реакція, обіймаючи посаду директора закладу дошкільної освіти, щодо побаченого? У яких документах є відповідь на це запитання? Обґрунтуйте свою відповідь.

2. Проаналізуйте ситуацію:

«Здійснюючи контроль організації харчування дітей першої молодшої групи під час обіду, директор ЗДО помітила, що вихователь-молодий спеціаліст та помічник вихователя цієї групи обідали за роздатковим столом одночасно з дітьми.

У цей час діти розмовляли між собою, відволікаючись від процесу харчування, на багатьох тарілках залишався великий відсоток недоїдків, деякі діти вже почали дрімати за столом».

Як вчинили б ви, обіймаючи посаду директора, у такому випадку? Обґрунтуйте вашу відповідь. У яких нормативно-правових та локальних документах можна знайти відповідь на це питання?

3. Проаналізуйте дії вихователя-методиста закладу дошкільної освіти: *«У вівторок, 5 травня, у першій половині дня, вихователь-методист спостерігала організацію освітнього процесу вихователем Петренко Т.В. в середній групі «Сонечко».*

Залишаючи приміщення групи, вихователь-методист запросила до себе в кабінет на бесіду цього вихователя, на середу, 6 травня, після робочої зміни.

Як називаються ці форми методичного супроводу освітнього процесу у ЗДО 5 і 6 жовтня? Як вчинили б ви, обіймаючи посаду вихователя-методиста, у такому випадку? Обґрунтуйте вашу відповідь. У яких нормативно-правових документах можна знайти відповідь на це питання?

Широко використовується нами такий інноваційний метод як розгадування анаграм. Завдання перед студентами полягало у тому, щоб розгадати анаграму, записати відповідь у спеціально відведеному місці і виконати наступне завдання, пов'язане з розгаданим терміном. Завдання з анаграмами нами розроблені кількох рівнів складності. Наводимо кілька з них.

«*Розшифруйте назви видів контролю якості освітнього процесу у ЗДО. Охарактеризуйте той вид контролю про якість освітнього процесу у ЗДО, який полягає у постійному прослідковуванні процесу, періодичному аналізі його результатів та вжитті термінових заходів щодо усунення недоліків. Розкрийте особливості його планування, підготовки та підведення підсумків».*У процесі опрацювання питання моніторингу якості освітнього процесу у ЗДО доволі широко використовується нами метод, який ряд дослідників (Н. Волкова, Б. Гершунський, О. Дубягін, Г. Селевко та ін.) називають «методом програвання ролей (інсценування)», більш відомої як ділової гри. Дослідники доводять, що гра забезпечує засвоєння інформації на 70% більше, ніж лекція (для порівняння: 20% матеріалу студент може відтворити після лекції, 90% – після ділової гри). Тобто в умовах ділової гри рівень запам'ятовування та відтворення набагато вищий, ніж у навчальній діяльності. Відтак, гра дозволяє, переконана низка дослідників, скоротити час на вивчення деяких дисциплін на 30-50%, що в умовах пошуку резервів часу особливо актуально [2; 6; 8; 9].

Ми відстоюємо ту позицію, що навчання, здобування знань, формування компетентностей – щоденна складна кропітка робота над собою. Перетворення цього процесу лише на гру не є правомірним, а негативні результати такого освітнього процесу не забаряться і вже доволі часто виявляються як у ставленні деяких студентів до аудиторних занять і самостійної роботи, виконання завдань з підготовки до семінарських/практичних, практики тощо. Наш досвід підтверджує, що позитивні результати дають лише внесення, вкраплення елементів інтерактиву в освітній процес.

Використання нами інтерактивних методів у процесі підготовки магістрів з дошкільної освіти до забезпечення якості освітнього процесу та освітньої діяльності у закладі дошкільної освіти дає позитивні результати. Основна мета і завдання означеного змістового модуля – формування у майбутніх магістрів з дошкільної освіти фахових компетентностей і готовності до здійснення моніторингу якості освітнього процесу у ЗДО завдяки методам, які ми використовуємо досягаються.

Використана література:

1. Кравчина О.С. Активні та інтерактивні методи навчання. Київ: ЦІППО АПН України, 2003. 32 с.
2. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Дніпро : Університет ім. Альфреда Нобеля, 2018. 360 с. URL: https://www.pedagogic-master.com.ua/2022/Volkova_1.pdf (дата звернення 30.07.2026).
3. Про дошкільну освіту : Закон України 06.06.2024 р. № 3788-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text (дата звернення 25.07.2026).
4. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта України*. 2025. № 4. С. 45 – 53.
5. Козак Л., Швидка І. Якість дошкільної освіти на сучасному етапі. *Освітологічний дискурс.* 2018. № 3-4. С. 198–208. DOI: https://doi.org/10.28925/2312-5829.2018.3-4.4319 URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25257/1/%2BKozak_yakist_osvita.pdf (дата звернення 20.07.2026).
6. Матвієнко О. В. Метод конкретних педагогічних ситуацій : навч.-метод. пос. для студентів педагогічних факультетів вищих навчальних закладів / за ред. В. І. Бондар. Київ : Українські пропілеї, 2001. 300 с.
7. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі дошкільної освіти : Наказ МОНУ 04.03.2025 р. № 407. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsii-z-pytan-formuvannia-vnutrishnoi-systemy-zabezpechennia-iakosti-osvity-u-zakladakh-doshkilnoi-osvity (дата звернення 20.07.2026).
8. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : А.С.К., 2007. 144 с.
9. Пометун О. І., Пироженко Л.В. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
10. Як створити внутрішню систему забезпечення якості освіти : Порадник для директора закладу дошкільної освіти / Державна служба якості освіти 25.08.2021. URL: https://sqe.gov.ua/poradnik-dlya-direktora-zakladu-doshki/ (дата звернення 15.07.2026).
11. Фроленкова Н. О. Якість дошкільної освіти в Україні: феномен поняття. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 116–118.
12. Янко О. В. Організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.06. Луганськ, 2009. 22 с.

References:

1. Kravchyna O.S. (2003) Aktyvni ta interaktyvni metody navchannia [Active and interactive teaching methods]. Kyiv : TsIPPO APN Ukrainy 32 s. (in Ukrainian).
2. Volkova N.P. (2018) Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli: navch.- metod. posibn. [Interactive Teaching Technologies in Higher Education: A Teaching and Methodological Manual]. Dnipro: Universytet im. Alfreda Nobelia, 360 s. URL: https://www.pedagogic-master.com.ua/2022/Volkova_1.pdf (in Ukrainian).
3. Pro doshkilnu osvitu: Zakon Ukrainy (2024) [On Preschool Education: Law of Ukraine]. 06.06. № 3788-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text (in Ukrainian).
4. Kliap M. (2025) Innovatsiini metody navchannia u VNZ yak instrument internatsionalizatsii vyshchoi osvity Ukrainy [Innovative teaching methods in higher education institutions as a tool for the internationalization of higher education in Ukraine]. *Vyshcha osvita Ukrainy*. № 4. S.45 – 53. (in Ukrainian).
5. Kozak L., Shvydka I. (2018) Yakist doshkilnoi osvity na suchasnomu etapi [The Quality of Preschool Education at the Present Stage]. *Osvitolohichnyi dyskurs*. № 3-4. S.198-208. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25257/1/%2BKozak_yakist_osvita.pdf (in Ukrainian).
6. Matviienko O. V. (2001) Metod konkretnykh pedahohichnykh sytuatsii : navch.-metod. pos. dlia studentiv pedahohichnykh fakultetiv vyshchykh navchalnykh zakladiv [The Method of Specific Pedagogical Situations: A Teaching and Methodological Manual for Students of Pedagogical Faculties at Higher Education Institutions] / za red. V. I. Bondar. Kyiv : Ukrainski propilei, 300 s. (in Ukrainian).
7. Metodychni rekomendatsii z pytan formuvannia vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti osvity u zakladi doshkilnoi osvity (2025) [Methodological recommendations on establishing an internal education quality assurance system in a preschool education institution]: nakaz MONU 04.03. № 407. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsii-z-pytan-formuvannia-vnutrishnoi-systemy-zabezpechennia-iakosti-osvity-u-zakladakh-doshkilnoi-osvity (in Ukrainian).
8. Pometun O. (2007) Entsyklopediia interaktyvnoho navchannia [Encyclopedia of Interactive Learning]. Kyiv: A.S.K., 144 s. (in Ukrainian).
9. Pometun O. I., Pyrozhenko L.V. (2004) Interaktyvni tekhnolohii navchannia: nauk.-metod. posibn. [Interactive Teaching Technologies: A Scientific and Methodological Guide]. Kyiv: A.S.K. 192 s. (in Ukrainian).
10. Yak stvoryty vnutrishniu systemu zabezpechennia yakosti osvity: Poradnyk dlia dyrektora zakladu doshkilnoi osvity (2021) [How to Establish an Internal Education Quality Assurance System: A Guide for Preschool Heads]. / Derzhavna sluzhba yakosti osvity 25.08. URL: https://sqe.gov.ua/poradnik-dlya-direktora-zakladu-doshki/ (in Ukrainian).
11. Frolenkova N. O. (2015) Yakist doshkilnoi osvity v Ukraini: fenomen poniattia [The Quality of Preschool Education in Ukraine: The Phenomenon of the Concept]. *Molodyi vchenyi*. № 2 (17). S. 116–118 (in Ukrainian).
12. Yanko O. V. (2009) Orhanizatsiino-pedahohichni umovy upravlinnia yakistiu roboty suchasnoho doshkilnoho navchalnoho zakladu [Organizational and pedagogical conditions for managing the quality of operations in a modern preschool educational institution]. : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: 13.00.06. Luhansk, 22 s. (in Ukrainian).

O. Kovalenko. Specifics of Preparing Master's Students in Early Childhood Education to Ensure the Quality of the Educational Process and Educational Activities in Preschool Institutions.

This article addresses a pressing issue: preparing future master's students in preschool education to ensure the quality of the educational process and educational activities within a preschool institution.

The article presents a theoretical analysis of the study's key concepts. It has been established that the quality of preschool education should be viewed as the alignment of children's learning outcomes and competencies with the standards defined by the state, while the quality of educational activity should be viewed as the alignment of the provision, organization, and implementation of the educational process with statutory requirements that ensure children receive quality preschool education.

Particular attention is paid to an overview and characterization of interactive technologies for organizing the educational process in higher education institutions, namely: cooperative learning, collective-group learning, and situational modeling; modular and problem-based learning technologies and didactic games; interactive technologies (brainstorming, group training, the case method, the "aquarium" technique, the "circle of ideas," etc.); the method of specific pedagogical situations; case-based technology and case methods; the project method; and others. The experience of using innovative technologies to prepare Master's students in early childhood education for ensuring the quality of the educational process and activities in kindergartens—such as management case studies, crosswords, rebuses, and chainwords—is briefly described.

An overview of the historical origins of using the method of specific pedagogical situations in the educational process is presented. Several original case studies and anagrams are presented.

The relevance of the issue under study is outlined in the context of the development of preschool education in Ukraine.

Key words: *master's degree training, quality of the educational process, quality of educational activity, methods of educational interaction with students, types of quality control for educational activity, preschool education institution.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0